

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΘΟΥΜΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗ

(ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ ΕΝΟΣ ΑΡΘΡΟΥ)

Είναι αλήθεια πώς από τότε που η Έλλάδα έγινε Κράτος ελεύθερο, μέτρα σοβαρά για την τέχνη σπάνια πάρθηκαν.

Τά έρεπια, που μάζεψε ή μακρόχρονη σκλαβιά, ήταν φυσικό νά άποροφύσουν όλόκληρη την προσοχή τών πρώτων κυβερνητών του τόπου αυτού τόσο, ώστε νά μή τους είναι δυνατόν νά προσέξουν την τέχνη.

Τό καταθλιπτικό μοιρολόι του άμανέ, στά πρώτα μετά την άπελευθέρωση χρόνια, ήταν τό συνηθισμένο άκουσμα, που άνηχοσε, μέρα και νύχτα, στην ελληνική γή. Κ' έμοιαζε μ' ένα άτέλειωτο κλάμα, για τό κακό που έγινε στον τόπο αυτό της χαράς άπ' τή μακρόχρονη σκλαβιά.

Μ' όλα ταύτα, μέσο σε μιά τέτοια άποκαρδιωτική περίοδο περιουλλογής κάθε είδους έρεπίων, βλέπουμε τόν Κυβερνήτη Καποδίστρια νά προσκαλεί άπ' την Εύρωπή μουσικούς για νά διαργανώσει την πρώτη όρχήστρα, τόν πρώτο «μουσικό θίασο» όπως έλεγαν εκείνο τόν καιρό.

Μέ τήν όθηξη του Όθωνος οι «μουσικοί θίασοι» έγιναν δύο. Σε λίγο άρχισαν νά έπισκέπτονται τας Άθηνas Ιταλικοί μελοδραματικοί θίασοι. Έτσι άρχισε ν' άκούεται στην πρωτεύουσα του νέου Κράτους ή εύρωπαϊκή μουσική.

Δυό άποφάσεις τής Έλληνικής Κυβερνήσεως του καιρού εκείνου (1836, 1837) είναι για μας πολύ διδακτικές.

Μέ τή μιά άπόφαση, ή δασκαλία τής μουσικής έμπαινε στο σχολείο τής Φιλεκπαιδευτικής Έταιρείας τό Άρσάκειο, (1836).

Μά την άλλη, ίδρύετο «Ψαλτική Σχολή», (1837). Αύτές οι άποφάσεις έχουν έξαιρετική σημασία, γιατί είναι άπό τις λίγες περιπτώσεις που τό Κράτος ένδιαφέρθηκε τόσο για την έκκλησιαστική μουσική. Κι' άκόμα γιατί μας δείχνουν —κι' αυτό είναι τό σπουδαιότερο — πώς οι πρώτοι Κυβερνήτες είχαν καταλάβει άπό πού έπρεπε ν' άρχισουν ή φροντίδα για τή μουσική άνόρθωση του λαού μας.

Η τέχνη—μπορεί κανείς νά ύποστηρίξει βάσιμα—σπάνια άπασχόλησε τό Κράτος. Έμεινε στα χέρια τής ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Μουσικοί σύλλογοι, μουσικές σχολές, φιλαρμονικές, χορωδίες, έκκλησιαστική μουσική, παιδαγωγική μουσική, όλα είναι έργα τής ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Μήπως και αυτά τά άνεγνωρισμένα Ψδεία μας δεν είναι έργα τής ιδιωτικής πρωτοβουλίας;

Μέχρι πρό όκταετίας άκόμη, ή μοναδική συμφωνική όρχήστρα τής πρωτεύουσας δεν ήταν κρατική ή ίδρυση της και ή συντήρησή της όφειλόταν σε ιδιωτική πρωτοβουλία.

Σήμερα δεν γίνεται τίποτ' άλλο παρά νά συνεχίζεται ή άδιαφορία για την τέχνη, άδιαφορία που δυσ-

τυχώς έχει γίνει παράδοση στον τόπο μας. Η τέχνη κατάντησε καί αυτή είδος έμπορεύσιμο. Μέ τή διαφορά που ό καταναλωτής, έδώ, δεν είναι σε θέση νά έντιμήσει την ποιότητα του έμπορεύματος, και τό Κράτος δεν παρεμβαίνει για νά τόν προστατέψει άπ' τή νοθεία. Η μουσική του κακού γούστου (ρεμπέτικο, σθένικο, μπαγαμάς, άμανές, έλαφρό τραγούδι) στην ύπηρεσία του έμπορικού κέρδους.

Ό έλεγχος του Κράτους δέ μπήκε ούτε στο ραδιόφωνο, που μεταδίδει διαρκώς τό λεγόμενο έλαφρό —πώς, νά μήν είναι έλαφρό, τόσο κούφιο που είναι!—τραγούδι. Και μεταδίδει άκόμα και τραγούδια στόλ ρεμπέτικο. Κι' έτσι είν' ίκανοποιημένοι όλοι, έπιχείρηση και πελατιά.

Στό άρθρο του κ. Χαλιάσα «Προσοχή στο Δημοτικό τραγούδι», που δημοσιεύτηκε στο παραμένο φύλλο, βλέπω νά γραφεί ότι «... ένα μέρος του ελληνικού λαού ζει μίαν άλλη πολιτισμένη πραγματικότητα».

Έπάνω σ' αυτό, ως μου έπιπαιρά νά κάμω την παρατήρηση πώς τό ποσοστό αυτό του λαού, που ζει την «πολιτισμένη πραγματικότητα», είναι τόσο μικρό, που δεν μπορεί νά μεταβάλει μία θλιβερή μουσική πραγματικότητα του συνόλου. Πόσοι άκούε καλή μουσική; Πολλοί λίγοι. Και πόσοι άπ' αυτούς τούς λίγους την καταλαβαίνουν; Έπισης πολλοί λίγοι. Γιατί; Γιατί δεν τους βοήθησε κανείς. Περιβάλλον, οικογένεια, εκπαίδευση, έκκλησία, τι προσφέρουν στη μουσική διαπαιδαγώγηση του παιδιού, του νέου; Και έμια από θανάσιμους «μορφωμένους» πολίτες, ή «εθνούσα τάξεις» τής αύριου, ό πολιτικός που θά νομοθετεί ή μάλλον δεν θά νομοθετεί για τή μουσική και για την τέχνη γενικά, γιατί δεν θά ένδιαφερθεί ποτέ για τέτοια μικροπράγματα.

Ό άείμνητος Νίκος Μπέρτος, μου έλεγε, πώς όταν, τόν καιρό τής κατοχής, συσκεπτόταν με άνωτέρους ύπαλλήλους κάποιου Ύπουργείου, για τή σύσταση Άνωτάτου Συμβουλίου τής Μουσικής, ένας άπ' αυτούς διατύπωσε την άπορία του, γιατί νά γίνουν διορισμοί διαπρεπών μουσικών και νά μην αποτελέσουν τό Συμβούλιο αυτό καθηγητές τής Άνωτάτης Σχολής Κωλών Τεχνών, δηλαδή ζωγράφος, γλύπτες και άρχιτέκτονες!

Τόσο ήταν νωχισμένοι ό «μορφωμένοι» εκείνος άνώτερος ύπάλληλος.

Κι' όμως είμαστε ίκανοποιημένοι που ένα ποσοστό του λαού τής πρωτεύουσας, που δεν ύπερβαίνει τά 5 ομο, άκούει την κρατική όρχήστρα. Ποσοστό άσημαντόδου μάλιστα πολλοί άπ' αυτούς τούς άκροτάτες θεμιζόντων ανθρώπους άγραμμάτους, που άκούνε όστόσο μαθήματα πνευμασιακά!

Η έλλειψη μουσικής άγωγής, τόσο στο σχολείο όσο κι' έξω άπ' αυτό, είναι φυσικό νά έπιτείνει τή σύγχυση που ύπάρχει στις άντιλήψεις για τή μουσική. Ό λαός μας δεν είναι σε θέση νά ξεχωρίσει ποιά είν' ή καλή και ποιά ή κακή μουσική, ποιό είν' έμπνευ-

σμένο και ποῖο φτιαγμένο, ποῖο εἶν' τοῦ καλοῦ και ποῖο τοῦ κακοῦ γούστου.

Πῶς θὰ σταθεῖ ἔτσι ἱκανός νὰ ἐκτιμῆσει τὸ δημοτικό τραγούδι, ποῦ πολλοὶ τὸ θεωροῦν πῶς ταιριάζει μονάχα στοὺς χωριάτες, ἢ τῆ βυζαντινῆ μελωδία ποῦ τῆ θεωροῦν κατώτερη τοῦ . . . ἐξευγενισμένου γούστου τους;

Τὰ παιδιὰ τῆς Ἑλλάδος τελειώνουν τὸ Γυμνάσιο χωρὶς νὰ γνωρίσουν τὰ ὑπέροχα δημοτικά τραγούδια τῆς πατρίδας των και τίς θαυμάσιες βυζαντινὲς μελωδίες. Χωρὶς θηλαδὴ νὰ γνωρίσουν τὴν ἔθνική τους μουσική.

Πῶς μπορούμε ὕστερα νὰ ζητοῦμε ἀπ' τὸ λαὸ μας νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ κάτι ποῦ δὲν ἔχει γνωρίσει;

Πόσες φορές δὲν ἄκουσα παιδιὰ τῆς πρωτεύουσῃς νὰ μοῦ λέν πῶς δὲν τοὺς ἀρέσει ἡ βυζαντινὴ μουσική, πῶς δὲν τὴν καταλαβαίνουν κ. ἄ.

Πρέπει ν' ἀποφασίσουμε νὰ ἐνδιαφερθοῦμε γιὰ τὴν τέχνη. Καὶ νὰ ἐξετάσουμε ποῖα εἶναι τὰ μέτρα ποῦ θὰ βοηθήσουν στὴ μουσικὴ ἀνόρθωση τοῦ λαοῦ μας. Κι' ἄκόμα νὰ βροῦμε ἀπὸ ποῦ πρέπει ν' ἀρχίσουμε.

Τὸ παράδειγμα τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ Ὅθωνος, νομίζω πῶς μπορεῖ νὰ μᾶς βοηθήσει σ' αὐτό, γιατί εἶναι πολὺ διδακτικό.

Ἡ Ἐκπαίδευση καὶ ἡ Ἐκκλησία. Νά! τὰ δύο μεγάλα σχολεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Εἶναι οἱ ἀποφασιστικοὶ γιὰ τὴν προαγωγὴ τῆς καλαισθησίας του συντελεστοί!